

Svet
Evropske unije

Bruselj, 17. februar 2020
(OR. en)

5798/20

RECH 22
COMPET 28

DOPIS

Pošiljatelj: predsedstvo
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Zadeva: *Priprava zasedanja Sveta za konkurenčnost 27. in 28. februarja 2020*
Strateški pristop k mednarodnemu sodelovanju na področju raziskav in inovacij
– *orientacijska razprava*

V prilogi vam pošiljamo dopis predsedstva z naslovom „Strateški pristop k mednarodnemu sodelovanju na področju raziskav in inovacij“ za orientacijsko razpravo na seji Sveta za konkurenčnost 28. februarja 2020.

Strateški pristop k mednarodnemu sodelovanju na področju raziskav in inovacij

Znanost je bistvenega pomena za našo prihodnjo blaginjo. Napredek na številnih področjih – od omejevanja učinkov podnebnih sprememb do izboljšanja zdravja naših državljanov ali zagotavljanja spoštovanja demokratičnih vrednot – bo odvisen od napredka na področju raziskav in inovacij.

Evropa je z eno tretjino svetovnih znanstvenih publikacij še vedno med najučinkovitejšimi sistemi na svetu. Vendar pa je njen konkurenčni položaj ogrožen zaradi vse večjega vpliva njenih glavnih svetovnih konkurentov. Poleg tega se Unija sooča tudi z notranjimi izzivi. Eden največjih in najmočnejših nacionalnih raziskovalnih sistemov v Evropi je pred kratkim zapustil EU in Unija je v procesu oblikovanja svojih prihodnjih odnosov z Združenim kraljestvom.

Te zahtevne razmere bi bilo treba upoštevati pri opredeljevanju strateškega pristopa EU k prihodnjemu mednarodnemu sodelovanju na področju raziskav in inovacij.

Mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij je pomemben vidik zunanje strategije EU. Pogodba o delovanju Evropske unije navaja „spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami in z mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološko razvojnem in demonstracijskem področju“ kot eno od temeljnih dejavnosti Unije pri uresničevanju cilja krepitve njenih znanstvenih in tehnoloških temeljev. Mednarodno sodelovanje bi moralo olajšati sodelovanje pri skupnih ukrepih, omogočiti vzajemen dostop do odličnosti in raziskovalnih virov, pa tudi soustvarjanje trajnostnih rešitev za svetovne izzive, kot je navedeno v ciljnih trajnostnega razvoja Združenih narodov, hkrati pa zagotavljati, da to sodelovanje služi dolgoročnim interesom EU. Takšno sodelovanje je treba oceniti tudi glede na trenutne prednostne naloge EU, kot sta evropski zeleni dogovor in prilagajanje Evrope digitalni dobi.

Mednarodno sodelovanje ne bi smelo zgolj omogočati državam, da dosežejo skupne cilje in imajo vzajemne koristi, temveč tudi olajšati nadaljnji razvoj in izvajanje mednarodne razsežnosti evropskega raziskovalnega prostora (ERP). Mednarodno sodelovanje kot tako podpira sistematično izmenjavo in strukturiranje informacij, združevanje ustreznega znanja in omogočanje prostega gibanja raziskovalcev. Številne tretje države so z EU dolgotrajno in močno povezane na področju raziskav in inovacij ter so že od njegove ustanovitve vključene v izvajanje ERP. Njihovo vključevanje v gospodarstvo EU in njihova geografska bližina zagotavljata pozitivne učinke prelivanja na gospodarsko rast EU. Zato so obstoječe trdne znanstvene mreže in povezave pomembne.

Eno od najpomembnejših orodij Unije za mednarodno sodelovanje je okvirni program za raziskave in inovacije. Mednarodno sodelovanje je bilo v celoti vključeno v 7. okvirni program in okrepljeno z ukrepi v okviru programa Obzorje 2020, saj so se ti še bolj odprli za mednarodne partnerje, v predlogu programa Obzorje Evropa pa nadalje prednostno obravnavano. Vendar pa se je v praksi mednarodno sodelovanje v programu Obzorje 2020 v primerjavi s 7. okvirnim programom zmanjšalo, zato je treba z vidika prihodnjega izvajanja skrbno preučiti pridobljene izkušnje. Te kažejo, da obstajajo možnosti za izboljšave pri privabljanju najboljših univerz na svetu, npr. s spremembo vzorca sporazuma o nepovratnih sredstvih, poenostavitvijo upravnih postopkov, uvajanjem tem, ki so bolj relevantne za mednarodno sodelovanje, ali čim večjim sodelovanjem na področjih skupnega strateškega interesa, kot so že pozvale nekatere tretje države.

Tesno in smiselno sodelovanje z mednarodnimi partnerji mora temeljiti na trdnih merilih, ki se lahko razlikujejo glede na njihov odnos z EU, njihove zmogljivosti na področju raziskav in inovacij, obstoj odprtega tržnega gospodarstva, ki temelji na pravilih, vključno s pravicami intelektualne lastnine, ali spodbujanja politik za izboljšanje gospodarske in družbene blaginje državljanov.

V skladu s tem mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij upošteva različne dejavnike in se lahko razlikuje glede na države, s katerimi se sodeluje, obstoječe okvire in vprašanja, ki jih je treba obravnavati. Odprtost je pomembna razsežnost v zvezi s tem, vendar bi bilo morda treba vzpostaviti nekatere pogoje za zaščito interesov Unije. Medtem ko so sami raziskovalci pogosto glas, ki zagovarja odprtost, in združevalna sila znanosti, pa hkrati tudi opozarjajo na tveganja v zvezi z odpiranjem.

Glede na navedeno je predsedstvo prepričano, da je zdaj pravi čas za razpravo o strateškem pristopu, ki bi ga EU morala zavzeti glede mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij. V zvezi s tem naj ministri in ministrice odgovorijo na naslednji vprašanji:

- 1. Kako naj se glede na prednosti mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij koristi tovrstnega sodelovanja uravnotežijo z zaščito interesov Unije? V katerih primerih bi bilo treba omejiti sodelovanje s specifičnimi subjekti?*
- 2. Kako lahko EU zagotovi najboljše mehanizme za privabljanje talentov iz držav zunaj EU, pri tem pa ohrani svoj potencial talentov?*